

สถานภาพทางกฎหมายของพนักงานรักษาความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษา
ความปลอดภัย พ.ศ. 2558
The Legal status of security officers under the Security
Business Act. 2015

จิรวัดน์ เรืองรอง¹

1. สภาพและความสำคัญของการวิจัย

เนื่องด้วยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2559 ทั้งนี้โดยมีหลักการและเหตุผลเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจการให้บริการรักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนของบรรดาผู้ประกอบการให้บริการรักษาความปลอดภัย ซึ่งมีผู้ประกอบการประมาณ 3,000 – 4,000 องค์กร และเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัยที่มีอยู่จำนวนกว่า 400,000 คน ทั้งประเทศ อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการและช่วยเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยต้องจัดตั้งเป็นบริษัทและให้มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยจากนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงและขอต่อใบอนุญาตต่อนายทะเบียนได้ เมื่อครบรอบระยะเวลา 4 ปี สัญญาการให้บริการรักษาความปลอดภัยต้องทำตามแบบ คือ ทำเป็นหนังสือระหว่างบริษัทรักษาความปลอดภัยกับผู้ว่าจ้างมิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ โดยบริษัทรักษาความปลอดภัยจะต้องจัดให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัย รับอนุญาตเป็นผู้ให้บริการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ว่าจ้างให้เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยที่คณะกรรมการกำหนด และนอกจากนี้ บริษัทรักษาความปลอดภัยยังมีหน้าที่ให้ความร่วมมือกับตำรวจ ซึ่งมีตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเพื่อเข้าตรวจดูข้อมูลบันทึกเหตุการณ์ประจำวันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในบริเวณหรือสถานที่ที่ต้องรับผิดชอบรักษาความปลอดภัยตามที่กำหนดไว้ในสัญญาว่าจ้างอีกทั้งต้องแจ้งข้อมูลอาชญากรรม เบาะแสคนร้ายหรือการกระทำความผิดอาญา หรือเชื่อว่าเกิดขึ้นภายในบริเวณหรือภายในสถานที่ที่รับผิดชอบให้แก่เจ้าหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในท้องที่ที่รักษาความปลอดภัยนั้นตั้งอยู่

พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ยังได้บัญญัติถึงผู้ที่ประสงค์จะทำหน้าที่เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย อนุญาตว่าต้องได้รับใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตจากนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้โดยต้องมีคุณสมบัติคือ เป็นบุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (ม.ศ.3) และได้รับหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความปลอดภัยจากสถานฝึกอบรมที่นายทะเบียนกลางรับรอง นอกจากนี้ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม คือ เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือยาเสพติดหรือโรคติดต่อที่คณะกรรมการกำหนด ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ยาเสพติด เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือพ้นโทษแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี ก่อนขอรับใบอนุญาต โดยใบอนุญาตเป็น

¹ คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตมีอายุ 3 ปี และยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตได้ก่อนสิ้นระยะเวลาดังกล่าว และขณะปฏิบัติหน้าที่นั้นพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตสวมเครื่องแบบติดเครื่องหมายพนักงานบริษัทรักษาความปลอดภัยและมีบัตรประจำตัวของบริษัทรักษาความปลอดภัยที่ตนสังกัดเพื่อแสดงเมื่อมีการร้องขอพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติที่ควรศึกษาวิจัย คือ บทบัญญัติในมาตรา 41 ดังต่อไปนี้

มาตรา 41 ในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วยเหลือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการจับกุมผู้กระทำความผิด

(2) รักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล รวมทั้งระงับเหตุและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบรักษาความปลอดภัยตามข้อกำหนดในสัญญาจ้าง

(3) เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาหรือเชื่อว่ามิเหตุร้ายเกิดขึ้นในบริเวณหรือสถานที่ที่รับผิดชอบรักษาความปลอดภัยต้องแจ้งเหตุนั้นให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจท้องที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำรับทราบโดยทันที รวมทั้งปิดกั้นและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมไว้จนกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่จะเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ

ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าว มีประเด็นจะต้องศึกษา ว่าในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 41 (1)-(3) นั้น พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตมีสถานภาพทางกฎหมายเป็นเช่นไร ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรองคุ้มครองและการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติหน้าที่มีคุณธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

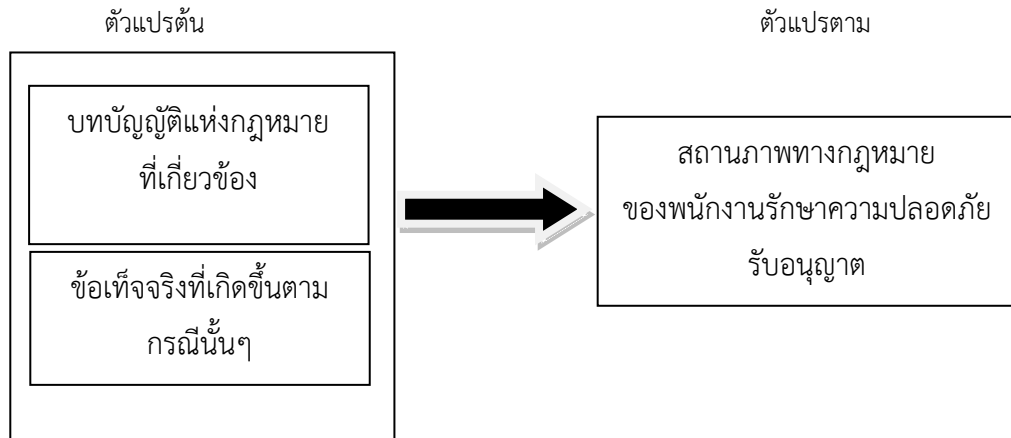
1) ศึกษาสถานภาพทางกฎหมายของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558

2) ศึกษาอำนาจหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตตามประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3) ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองและเยียวยาพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต เนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

3. สมมติฐานและกรอบแนวคิดการวิจัย

สถานภาพทางกฎหมายของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต เป็นปัญหาข้อเท็จจริงตามกรอบแนวคิดของผู้วิจัย ดังนี้

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจาก

1). กฎหมาย

- (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4 มาตรา 50 (2)
- (2) พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 29, 41 และ 67
- (3) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138, 140, 289 (3), 296, และ 368
- (4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 77, 80, 82
- (5) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 451
- (6) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

2). หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ ที่เกี่ยวกับสถานภาพทางกฎหมายของบุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้ รวมทั้งศึกษาประเด็นปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง

3). คำพิพากษา

5. ความหมายของ “คำสำคัญ” ตามแนวคิดจากกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกา

1) “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) หมายความว่าถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้รวมถึงพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าพนักงานอื่นๆ ใช้เมื่อทำการเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9035 / 2482 เจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่มีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้ลักลอบเล่นการพนัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 495 / 2474 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 184 / 2498 โจทก์และผู้เสียหายช่วยกันจับกระป๋องของจำเลยกับพวกซึ่งเข้าไปกินข้าว ในนาของผู้เสียหายเพื่อเรียกค่าเสียหายนายจู้ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

2) “เจ้าพนักงาน”

คำพิพากษาฎีกาที่ 750 / 2490 คำว่า เจ้าพนักงาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งโดยทางการของรัฐไทย เพื่อให้ปฏิบัติราชการของรัฐไทย ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ประการคือ

2.1) มีการแต่งตั้งโดยมีกฎหมายกำหนดวิธีการแต่งตั้งไว้และได้มีการแต่งตั้งถูกต้องตามกฎหมายที่ระบุไว้นั้นจึงจะเป็นเจ้าพนักงาน โดยอาจเป็นกฎหมายทั่วไป เช่น กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ที่เป็นการแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการ ซึ่งมีหลักการให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน อยู่ในตัวด้วย หรือกฎหมายเฉพาะได้แก่ กฎหมายระบุโดยตรงให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานและกฎหมายระบุองค์หรือกิจการใดให้พนักงานในองค์กรหรือกิจการนั้นมีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน

คำพิพากษาฎีกาที่ 7985 / 2540 การกระทำว่าเป็นความผิดฐานต่อสู้อหรือขัดขวาง เจ้าพนักงานในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ตาม ป.อ. มาตรา 138 นั้นจะต้องเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยได้รับการแต่งตั้งตามวิธีการที่กฎหมายให้อำนาจและกำหนดไว้ สำหรับ พ.ร.บ ของอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 มาตรา 16 (2) กำหนดให้รองอำนวยการมีหน้าที่ ทำหน้าที่ตรวจรักษาความสงบภายในท้องที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และมาตรา 29 ระบุว่าเจ้าหน้าที่สมาชิกของอาสารักษาดินแดนในระหว่างทำการตามหน้าที่ให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญา ตามบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ผู้เสียหายทำการร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจว่ามีอำนาจตามกฎหมายและให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าพนักงานแต่ผู้เสียหายมีหน้าที่เพียงสกัดกั้นผู้กระทำความผิดต่อกฎหมาย ให้มีหน้าที่จับกุมและจะจับกุมต้องมีเจ้าพนักงานตำรวจและปลัดอำเภอร่วมด้วย เมื่อไม่มีผู้เสียหายย่อมไม่เป็นเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่จำเลย จึงไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 138

2.2) กิจการอันเป็นหน้าที่ราชการ ซึ่งได้แก่ ราชการบริหารทั่วไป ซึ่งหน่วยราชการของฝ่ายบริหารที่เป็นการตามกรอบวัตถุประสงค์แห่งสภาพของส่วนราชการที่กำหนดขึ้นนั้น และนอกจากนี้ยังมีกิจการที่เป็นราชการที่กำหนดขึ้นในกฎหมายเฉพาะ

3) เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 77 และ 78 ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งดำเนินการตามหมายจับของศาล

คำพิพากษาฎีกาที่ 1035 / 2482 เจ้าพนักงานสรรพสามิตไม่มีตำแหน่งหน้าที่จับกุมผู้ลักลอบเล่นการพนัน

4) การจับและหมายจับ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57 ประกอบมาตรา 78 บัญญัติว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใด โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

(1) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่า ผู้นั้น จะก่อเหตุร้ายให้เกิดภายใน แก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด

(2) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้น ตามมาตรา 66(2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(3) เป็นการจับกุมผู้ต้องหา - หรือจำเลยที่หนี หรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยตัวชั่วคราว ตามมาตรา 117

(4) เมื่อบุคคลนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80 นั้น ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีโอกาสที่จะได้กระทำความผิด

มาแล้ว และรวมถึงความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้ คือ เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำ โดยมีเสียงร้องเอะอะ และหรือ เมื่อพบบุคคลคนหนึ่งแทบจะทันทีทันใด หลังจากการกระทำผิดในถิ่นและใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้น และมีสิ่งของที่ได้อาจจากการทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือ มีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้า หรือเนื้อตัวของผู้นั้น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10060/2558 เจ้าพนักงานพบอุปกรณ์การเสพและเมทแอมเฟตามีน.11 เม็ด ในห้องพักดังกล่าว กับพบเมทแอมเฟตามีน 600 เม็ด ในรถยนต์ จึงเป็นความผิดซึ่งหน้าซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจสามารถจำเลยทั้งสองได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม ป.วิ.อ.มาตรา 78 (1),80

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8764/2554 หลังเกิดเหตุผู้เสียหายแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจทันทีแล้วเจ้าพนักงานตำรวจได้ออกสกัดจับคนร้ายในเส้นทางที่คาดว่าคนร้ายจะใช้หลบหนี ก่อนจับกุมเจ้าพนักงานตำรวจรับทราบข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบรรดัจกรยานยนต์ ของคนร้ายและของผู้เสียหายจากผู้เสียหาย และเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งออกมาสกัดจับคนร้ายที่บรรดัจกรยานยนต์ต้องสงสัยทั้ง สองคันตามที่ได้รับแจ้งในเวลาต่อเนื่องกัน และยืนยันว่าจำเลยที่ 1 เป็นคนร้ายที่ร่วมกับจำเลยที่ 2 ซึ่งทรัพย์สินผู้เสียหายแล้วบรรดัจกรยานยนต์ของผู้เสียหายที่ชิงมาได้หลบหนีฝ่าด่านสกัดของเจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานตำรวจชุดจับกุมยังติดตามต่อเนื่องจนกระทั่งพบเห็นจำเลยที่ 1 วิ่งหลบหนีเข้าไปในบ้านของจำเลยที่ 1 ซึ่งตามพฤติการณ์แทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำความผิดมาแล้วสดๆ อันถือได้ว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อ. มาตรา 80 (2) ที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถกระทำการจับกุมจำเลยที่ 1 โดยไม่ต้องมีหมายค้นและหมายจับได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 78 (1) และมาตรา 92 (3)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3751/2551 ขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจเข้าตรวจค้นตัวจำเลยนั้น จำเลยกำลังขายกล้วยเดี่ยวอยู่ที่ร้านกล้วยเดี่ยวของจำเลย ซึ่งมีลูกค้ากำลังนั่งรับประทานกล้วยเดี่ยวอยู่ที่ร้านของจำเลย ดังนี้ร้านกล้วยเดี่ยวของจำเลยจึงหาใช่เป็นที่รโหฐานไม่ แต่เป็นที่สาธารณสถานเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองอันเป็นความผิดต่อกฎหมาย เจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจค้นจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นตาม ป.วิ.อ. มาตรา 93 และเมื่อตรวจค้นพบเมทแอมเฟตามีนอยู่ในครอบครองของจำเลย การกระทำของจำเลยก็เป็นความผิดซึ่งหน้า เจ้าพนักงานตำรวจย่อมมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม ป.วิ.อ. มาตรา 78 (1) การตรวจค้นและจับกุมจึงชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1328/2544 นายดาบตำรวจ ว. กับพวกเห็นจำเลยจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนให้แก่สายลับ เมื่อเข้าไปตรวจค้นบ้านจำเลยก็พบเมทแอมเฟตามีนอีก 1 เม็ด การกระทำของนายดาบตำรวจ ว. กับพวกกระทำต่อเนื่องกัน เมื่อพบเห็นจำเลยจำหน่าย และมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อันเป็นความผิดซึ่งหน้าตาม ป.วิ.อ. มาตรา 80 จึงมีอำนาจจับจำเลยได้โดยไม่ต้องมีหมายจับตาม มาตรา 78 (1)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2863/2522 ตำรวจไปกับผู้ที่นำไปซื้อน้ำมันที่ปั้มเชลล์ โดยซื้อหาว่าเอาน้ำมันอื่นมาขาย ได้เห็นการขายน้ำมันนั้นต่อหน้า ตำรวจจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ การกระทำผิดซึ่งหน้าไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดที่ตำรวจไปพบโดยบังเอิญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 698/2516 (ประชุมใหญ่) คืบเกิดเหตุมีกรลักลอบเล่นการพนันกันบนบ้านผู้มีชื่ออันเป็นที่รโหฐาน ผู้เสียหายกับพวกซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจแต่ไม่เข้าตรวจค้นผู้ใหญ่ ได้รับคำสั่งให้ไปจับกุม จึงพากันไปยังบ้านที่เกิดเหตุ แต่ไม่มีหมายจับหรือหมายค้นไปด้วยไปถึงได้แอบดูเห็นคนหลายคนกำลังเล่นการ พนันกันอยู่กรณีเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำลง อันเป็นความผิดซึ่งหน้าตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80

5) “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” ประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติคุ้มครองผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วย หรือได้ช่วย เจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว ต้องระวางโทษประหารชีวิต ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาหรือแม้แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติหรือกำหนดว่าผู้ใดที่อยู่ในฐานะเป็น “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” ดังนั้น แม้ราษฎรจะเข้าช่วยเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่นั้น โดยสมมุติโดยมิได้ถูกเจ้าหน้าที่สั่ง หรือขอให้ช่วย ก็ถือได้ว่าเป็น “ผู้ช่วยเหลือ” ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (3) นี้แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2228/2515 ตำรวจขอแรง บ.ราษฎรเจ้าของเรือยนต์ให้ติดตามจำเลย ซึ่งเป็นคนร้ายไปเมื่อตามไปทันจำเลยวิ่งหนีขึ้นตลิ่ง ตำรวจกับ บ.ก็ขึ้นตลิ่งแยกกันวิ่งไล่ตามจำเลย จำเลยยิง บ.ได้รับอันตรายแก่กายการกระทำของจำเลยเป็นการพยายามฆ่า บ. ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (3) แต่ไม่ใช้การใช้กำลังประทุษร้ายในการต่อสู้ หรือขัดขวางผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญาอันเป็นความผิดตามมาตรา 138 ด้วย

6) “ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงาน” ความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 นั้น นอกจากเป็นการกระทำต่อเจ้าพนักงานแล้ว การกระทำต่อ “ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่” ก็เป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ แต่ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามมาตรา 138 นั้น จะต้องมีความหมายกำหนดให้ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1037/2503 พระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ ม.44 ในตำบลหนึ่งให้มีสารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วย และรับใช้สอยของกำนันสองคน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรกำนัน แล้วแต่กำนันจะร้องขอให้ผู้ใดเป็น แต่ต้องได้รับความเห็นตามของผู้นายการเมืองด้วย จึงเป็นได้ และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรได้

ศาลฎีกาพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138,296,289 ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ม.44 ,35(3) แล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ม.44 ให้สารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วยกำนัน เมื่อกำนันมีหน้าที่และอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด สารวัตรกำนันก็ย่อมช่วยกำนันทำการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ และการช่วยทำการจับกุมผู้กระทำความผิดนี้ ไม่จำเป็นจะต้องให้กำนันเรียกร้องให้ช่วย หรือต้องมีตัวกำนันอยู่ด้วย เพราะกฎหมายให้มีหน้าที่ช่วยกำนันเป็นปกติอยู่แล้ว ฉะนั้น เมื่อจำเลยต่อสู้และทำร้ายสารวัตรกำนันในการจับกุมจำเลยและควบคุมจำเลยส่งพนักงานสอบสวนสืบสวน จึงได้ชื่อว่าจำเลยต่อสู้ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา ม.138 ทำร้ายผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามมาตรา 289 อันเป็นความผิดตามมาตรา 296 ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้วินิจฉัยว่า สารวัตรกำนันเป็นทั้ง “ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่” ตามมาตรา 138 และเป็น “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” ตามมาตรา 289 (3) อีกด้วย

7) “ผู้ประสพภัย” ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสพภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 5 (1) – (4) ได้แก่

- (1) ช่วยเหลือราชการ
- (2) ปฏิบัติงานของชาติตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ
- (3) ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ช่วยเหลือบุคคลอื่นตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือ
- (4) ปฏิบัติงานที่มนุษยธรรม ซึ่งพลเมืองดีพึงปฏิบัติในเมื่อการปฏิบัติการณ์นั้นไม่ขัดกับคำสั่งโดยชอบของเจ้าพนักงาน

6. ปัญหาข้อเท็จจริง และปัญหาข้อกฎหมาย

6.1) ข้อเท็จจริง หมายถึง ปัญหาว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้มีข้อยุติไว้เป็นอย่างไรแน่ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1343/2509 คดีมีปัญหาว่าที่พิพาท ซึ่งเป็นที่ดินไม่มีโฉนดเป็นที่ดินของโจทก์หรือของจำเลย ในคดีโจทก์ฟ้องว่าจำเลยบุกรุกที่ดินเข้ามาปลูกสร้างโรงเรือนในที่ดินของโจทก์นั้น ต้องอาศัยอาณาเขตที่ระบุไว้ใน น.ส.3 ว่าตรงกัน แผนที่พิพาทหรือไม่ ตำบลที่พิพาทตั้งอยู่เป็นหมู่และตำบลเดียวกัน น.ส.3 หรือไม่จำนวนเพื่อที่ตรงกันหรือไม่ คำพยานของผู้เคยเกี่ยวข้องกับที่พิพาท หลักฐานสำนวนความที่เคยเป็นมาเกี่ยวกับที่ดิน คำให้การผู้ใหญ่บ้าน กำนันตำบล ที่พิพาทตั้งอยู่ย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นแนววินิจฉัยได้ว่าที่พิพาทเป็นของฝ่ายโจทก์หรือของฝ่ายจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2101/2511 การพิจารณาว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนหรือไม่นั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1093/2509 จำเลยฎีกาว่าที่ดินซึ่ง บิดาของฝ่ายจำเลยเป็นที่ดินคนละแปลงกับที่พิพาทซึ่งเป็นของจำเลย เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

6.2) ปัญหาข้อกฎหมาย เมื่อศาลได้รับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติแล้ว ลำดับต่อไปศาลก็นำข้อเท็จจริงมาปรับกับข้อกฎหมาย การใช้ดุลยพินิจในการปรับข้อกฎหมายกับข้อเท็จจริง เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 783/2478 การบรรยายที่ได้บรรยายความผิดฐานใดชัดแจ้งหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 59/2476 คำเบิกความของพยาน เป็นคำเบิกความในข้อสาระสำคัญแห่งคดี อันมีความผิดฐานเบิกความเท็จตามกฎหมายหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 465/2477 ศาลล่างลงโทษจำเลย โดยอาศัยพยานหลักฐานที่รับฟังไว้ได้ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2559 มาตรา 4 (1)-(3) ได้บัญญัติถึงการปฏิบัติหน้าที่ไว้ประการหนึ่งว่า พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการจับกุมผู้กระทำความผิด (มาตรา 41 (1)) ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าว การพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตถือเป็นประเด็นปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งอาจมีสถานะทางกฎหมายได้ดังต่อไปนี้ คือ

7.1) สถานะทางกฎหมายของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต

1) ประมวลกฎหมายอาญา

(1) “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (3)

(2) “ผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงาน” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 138

2) “ผู้ประสบภัย” ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การ

ปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 กล่าวคือ พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตาม มาตรา 41 (1)-(3) ถือได้ว่าเป็นการกระทำ

ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 5 (1)-(4)

7.2) การรับรองและคุ้มครองและเยียวยาพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต

1) การรับรองและคุ้มครองทางอาญา

(1) “ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 259 (3)

(2) “ผู้ซึ่งต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงาน” ได้รับการรับรองคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138

2) การรับรองและคุ้มครองทางแพ่ง

(1) มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

(2) เมื่อเป็นผู้ประสบภัยตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 มีสิทธิได้รับเงินชดเชย ตามมาตรา 6 - 10 ได้แก่

(ก) กรณีผู้ประสบภัยถึงแก่ความตาย จ่ายเงินแก่ทายาทตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ถึงแก่ความตายโดยอนุโลม (มาตรา 6)

(ข) เงินช่วยเหลือค่าจัดการศพของผู้ประสบภัยแก่ทายาท ซึ่งจัดการศพหรือผู้จัดการศพ ตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด (มาตรา 7)

(ค) เงินดำรงชีพในกรณีต้องพิการทุพพลภาพขนาดหนักจนเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่ง ในการประกอบอาชีพหรือในการดำรงชีพ ทั้งนี้ โดยเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 8)

ในกรณีที่ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับเงินเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องในการรบ หรือมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วย บำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือมีสิทธิได้รับเงินอื่นใด ที่พระราชบัญญัติจ่ายได้ตามกฎหมายหรือระเบียบในลักษณะเดียวกันด้วยแล้ว แต่มีจำนวนต่ำกว่าเงินดำรงชีพที่มีสิทธิจะได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประสบภัยมีสิทธิได้รับเงินดำรงชีพเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่ (มาตรา 11)

(ง) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด (มาตรา 9)

(จ) เงินทำขวัญตามระเบียบกระทรวงการคลัง (มาตรา 10)

ทั้งนี้ โดยผู้ประสบภัยต้องยื่นคำขอรับเงินสงเคราะห์ตามแบบคำขอรับเงินสงเคราะห์ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยต้องกระทำภายในระยะเวลาสองปี นับแต่วันที่ผู้มีสิทธิได้ทราบถึงสิทธิของตน (มาตรา 12) เพื่อการพิจารณาอนุมัติของ “คณะกรรมการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย” (มาตรา 13)

7.3) ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

ควรศึกษาวิจัยถึงความเป็นไปได้ในการตั้งเป็นองค์กรมหาชน เพื่อดำเนินการในเรื่องนี้

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด จีระรัชการพิมพ์, 2546
- หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 2 – 3. กรุงเทพมหานคร พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546
- รชฎ เจริญน้ำ. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 1. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552
- พิพัฒน์ จักรางกูร. คำถาม – คำตอบ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545
- ไพโรจน์ วายุภาพ และ ประเสริฐ เสียงสุทิววงศ์. รวมคำพิพากษาฎีกา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดจีระรัชการพิมพ์, 2542

